

UCHWAŁA NR 3486/21
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Z DNIA 17 marca 2021 r.

W SPRAWIE:

Przyjęcia sprawozdania z działalności Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych za 2020 rok oraz skierowania przedmiotowego dokumentu na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

NA PODSTAWIE:

art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 1668) uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie z działalności Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych za 2020 rok, które stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały oraz kieruje się przedmiotowy dokument na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Dyrektorowi Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

ANDRZEJ BĘTKOWSKI

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr 3486/21
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 17 marca 2021 r.

Sprawozdanie
z działalności Zespołu Świętokrzyskich
i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych
w Kielcach
za 2020 rok

Kielce, styczeń 2021 r.

Podstawowe zadania realizowane przez Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w 2020 roku dotyczyły w szczególności:

- ochrony przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości historycznych i kulturowych,
- organizacji działalności edukacyjnej,
- współdziałania w zakresie ochrony przyrody z innymi jednostkami organizacyjnymi,
- realizacji projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Dłty Rzeki Nidy”,
- utrzymania trwałości projektu LIFE13 NAT/PL/000038 pn. „Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu”,
- realizacji projektu „Budowa Ośrodka Edukacji Przyrodniczej na Ponidziu w m. Umianowice gm. Kije” ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego,
- realizacji zadania „Rewitalizacja oraz funkcjonowanie kolejki wąskotorowej Ponidzie” ze środków Samorządu Województwa Świętokrzyskiego oraz samorządów powiatowych i gminnych.

I. W zakresie ochrony przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości historycznych i kulturowych, realizowane były następujące zadania:

1. Plany ochrony parków krajobrazowych.

W 2020 roku Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych kontynuował zadania z zakresu sporządzenia projektów planów ochrony trzech Parków Krajobrazowych:

- Szanieckiego Parku Krajobrazowego,
- Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego,
- Kozubowskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie obejmowało aktualizację projektów planów ochrony dla Suchedniowsko-Oblęgarskiego, Szanieckiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego.

Przygotowano i przekazano do Sejmiku Województwa materiały pozwalające na ustanowienie planów ochrony tych Parków Krajobrazowych.

Obecnie projekty planów ochrony Suchedniowsko-Oblęgarskiego, Szanieckiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego poddane są procedurze konsultacji społecznych. Zostały także skierowane do uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach i przekazane do zaopiniowania przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zadanie będzie kontynuowane również w 2021 roku.

W związku z koniecznością kontynuacji działań w zakresie opracowania projektów planów ochrony dla pozostałych parków krajobrazowych w 2020 r. pozyskano dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na zatrudnienie 2 osób do sporządzenia projektu planu ochrony dla Cisowsko – Orłowińskiego Parku Krajobrazowego. Przyjęty sposób wykonania planu ochrony pozwoli zminimalizować koszty jego opracowania i umożliwi sporządzenie w latach następnych kolejnych planów ochrony. Zastosowanie tej metody wykonania projektu planu ochrony, spowoduje obniżenie wydatków na ten cel o około 60%.

W grudniu 2020 roku rozpoczęto realizację zadania w zakresie zebrania materiałów niepublikowanych i opracowań publikowanych przydatnych do sporządzenia projektu planu ochrony dla Cisowsko – Orłowińskiego Parku Krajobrazowego.

Zakończenie prac nad opracowaniem projektu plany ochrony dla Cisowsko – Orłowińskiego Parku Krajobrazowego zaplanowano do końca września 2022 roku.

2. Inwentaryzacje.

Istotnym kierunkiem działalności Zespołu Parków była realizacja zapisów art. 107 pkt. 2 ust. 1-3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.) w zakresie inwentaryzacji i gromadzenia dokumentacji dotyczącej zasobów przyrodniczych, wartości historycznych i kulturowych parków krajobrazowych i ich otulin. Prace prowadzono przez cały rok.

W tym roku zaktualizowano dokumentację inwentaryzacyjną dla 6 Parków Krajobrazowych: Jeleniowskiego, Chęcińsko – Kieleckiego, Sieradowickiego, Kozubowskiego, Nadnidziańskiego i Szanieckiego oraz ich otulin w zakresie: wartości kulturowych, historycznych, etnograficznych, krajobrazowych, obiektów zagospodarowania turystycznego oraz zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej. Uzyskane w terenie informacje dotyczące lokalizacji obiektów, ich charakterystyki i parametrów zamieszczono w kartach ewidencyjnych obiektów. Określono także istniejące i potencjalne zagrożenia. Karty ewidencyjne zinwentaryzowanych obiektów sporządzono również w wersji elektronicznej. Obiekty naniesiono na mapy cyfrowe za pomocą odbiornika GPS, co pozwoliło na aktualizację bazy danych w systemie GIS.

Dla obszaru Jeleniowskiego, Chęcińsko – Kieleckiego, Sieradowickiego, Kozubowskiego, Nadnidziańskiego i Szanieckiego Parku Krajobrazowego zaktualizowano posiadaną ewidencję i założono nowe karty dla 298 obiektów w tym:

- dla 33 o charakterze historycznym, takich jak: miejsca pamięci, cmentarze wojenne, mogiły, tablice upamiętniające wydarzenia historyczne,
- dla 163 o charakterze kulturowym (przydrożne kapliczki i krzyże, figury świętych, kościoły),
- dla 18 o charakterze etnograficznym, takich jak: olejarnia wytwarzająca metodami tradycyjnymi oleje z różnych roślin oleistych, czy izba chleba,
- dla 84 o charakterze krajobrazów ekologicznych przedstawiających obszary o charakterystycznej fizjonomii, np. zurbanizowane, tereny rolnicze, doliny cieków i lasy.

Zaktualizowano również materiały inwentaryzacyjne dla 196 obiektów mających znaczenie dla ochrony przyrody, krajobrazu i zagospodarowania turystycznego, w tym:

- 58 kart ewidencyjnych dla: 51 pomników przyrody, 6 rezerwatów przyrody („Szczytniak”, „Małe Gołoborze”, „Góra Jeleniowska”, „Wąwóz w Skałach”, „Polana Polichno”, „Wroni Dół”), 1 stanowiska dokumentacyjnego („Wąwozy lessowe w Bugaju”) z terenu Nadnidziańskiego, Chęcińsko-Kieleckiego, Suchedniowsko – Oblęgorskiego, Cisowsko – Orłowińskiego, Sieradowickiego, Jeleniowskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego,
- 122 karty ewidencyjne dla stanowisk chronionych gatunków roślin z terenu Nadnidziańskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego, takich jak: wilżyna ciernista, lilia złotogłów, storczyk drobnokwiatowy, groszek szerokolistny, komonicznik skrzydlastostrąkowy, obuwik pospolity, len włośchaty, podkolan biały, aster gawędka.
- 11 kart ewidencyjnych obiektów zagospodarowania turystycznego z terenu Jeleniowskiego, Sieradowickiego, Kozubowskiego, Nadnidziańskiego i Szanieckiego Parku Krajobrazowego, między innymi w miejscowościach:

Kozubów, Pełczyska, Nowy Korczyn, Wiślica, Wzdół Rządowy, Bocheniec, Szewce, Piotrów,

- 5 kart ewidencyjnych dla zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej z terenu Jeleniowskiego i Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, takich jak: odsłonięcia lessów i wąwozy lessowe w Czarkowach, odsłonięcia gipsów i jaskinie krasowe w Aleksandrowie, odsłonięcia skał i lessów w Grzegorzowicach.

Założono także:

- 21 kart ewidencyjnych dla stanowisk chronionych gatunków zwierząt z terenu Cisowsko – Orłowińskiego, Jeleniowskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego, w tym dla: 6 gatunków ssaków (gacek brunatny, karlik malutki, kret europejski, łasica, nocek rudy, rzęsorek rzeczek), 3 gatunków gadów (jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny), 3 gatunków płazów (traszka grzebieniasta, ropucha szara, żaba jeziorkowa), 1 gatunku owadów (modliszka zwyczajna),
- 16 kart ewidencyjnych dla stanowisk chronionych gatunków roślin z terenu Jeleniowskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego, takich jak: wawrzynek wilczyko, wroniec widlasty, lilia złotogłów, parzydło leśne, podkolan biały, kruszczyk szerokolistny, dziewięciśń bezłodygowy, buławnik czerwony, len włochaty, śniedek cienkolistny,
- 2 karty ewidencyjne dla nowo utworzonych form ochrony przyrody: pomnika przyrody (grupa 4 dębów szypułkowych w gm. Daleszyce) oraz użytku ekologicznego („Pasturka” w gm. Pińczów) z terenu Cisowsko – Orłowińskiego i Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego,
- 37 kart dla zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej z terenu Jeleniowskiego, Chęcińskiego – Kieleckiego, Sieradowickiego, Kozubowskiego, Nadnidziańskiego i Szanieckiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, takich jak: odsłonięcia lessów i wąwozy lessowe, odsłonięcia margli, głązy narzutowe, leje krasowe,
- 13 kart ewidencyjnych obiektów zagospodarowania turystycznego z terenu Jeleniowskiego, Chęcińskiego – Kieleckiego, Sieradowickiego, Nadnidziańskiego i Szanieckiego Parku Krajobrazowego, między innymi w miejscowościach: Skorzów, Nowy Korczyn, Wiślica, Bocheniec, Żerniki.

3. Zabiegi ochrony czynnej.

Wykonano zabiegi ochrony czynnej wokół 3 pomników przyrody: odsłoneń geologicznych w Łatanicach i Wiślicy gm. Wiślica oraz w Gackach, gm. Pińczów, a także na obszarze rezerwatu przyrody „Skorocice” z terenu Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Przeprowadzone prace obejmowały usuwanie samosiewu drzew i krzewów przysłaniających te objekty oraz wykoszenie roślinności zielnej.

4. Ochrona dóbr kultury materialnej.

W ubiegłym roku kontynuowano realizację zadania dotyczącego przeprowadzenia prac konserwatorskich przy drewnianym krzyżu z 1874 roku w Gackach. W tym celu uzyskano zgodę Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie prac konserwatorskich przy obiekcie oraz pozyskano dotację celową na renowację krzyża w kwocie 18 000,00 zł.

W ramach działania uzyskano pozwolenie właściwego organu na wykonanie remontu krzyża, zlecono prace konserwatorskie i restauratorskie przy obiekcie oraz odebrano roboty budowlane i konserwatorskie na obiekcie.

Po zakończeniu zadania rozliczono przyznaną dotację z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Kielcach.

W ubiegłym roku wykonano również zabiegi pielęgnacyjne polegające na usuwaniu odrostów drzew i krzewów przy zabytkowej figurze św. Agaty w Skowronnie Dolnym. Zadanie będzie kontynuowane w roku 2021.

5. Oznakowanie granic parków krajobrazowych.

W 2020 roku kontynuowano prace polegające na oznakowaniu granic parków krajobrazowych. Wykonano 8 tablic urzędowych do oznakowania granic Szanieckiego Parku Krajobrazowego.

6. Realizacja innych zadań z zakresu ochrony przyrody.

„Inwentaryzacja gniazd bociana białego na obszarze Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego”

W związku z malejącą liczebnością tego gatunku, przeprowadzono inwentaryzację 37 gniazd. Zadanie obejmowało obserwację i liczenie gniazd bocianich na drzewach, dachach budynków mieszkalnych i gospodarczych oraz słupach linii energetycznych.

W wyniku działań przeprowadzono ich inwentaryzację na obszarze 46 sołectw w gminach: Pińczów i Nowy Korczyn.

Docelowo planuje się przeprowadzić lustrację gniazd tego gatunku na pozostałym terenie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego.

II. Organizacja działalności edukacyjnej.

1. Edukacja ekologiczna prowadzona w salach edukacyjnych i w placówkach oświatowych.

Edukację ekologiczną jednostki prowadzono w ramach opracowanego i przyjętego do realizacji, zaktualizowanego na dany rok „Programu edukacji ekologicznej Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych”. Program na lata 2019-2021 dostosowano do bieżących potrzeb szkół i placówek oświatowych oraz możliwości Zespołu Parków.

a/ Edukacja ekologiczna prowadzona w salach edukacyjnych.

Bazą edukacyjną jednostki są sale edukacyjne w siedzibach Zespołu w Kielcach i Krzyżanowicach Średnich k/Pińczowa. W roku ubiegłym zajęcia w salach edukacyjnych uzupełniane były zajęciami prowadzonymi na wytyczonych przy obiektach ścieżkach dydaktycznych oraz przystosowanych do tych celów „wiatach”, a także urozmaicane wycieczkami na położone w bliskiej odległości obszary rezerwatów przyrody oraz innych obiektów przyrodniczych.

b/ Prelekcje dla dzieci i młodzieży z przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Tematyka prelekcji obejmowała zagadnienia związane z ochroną przyrody i krajobrazu oraz z zanieczyszczeniem środowiska (smog). Prelekcje

przeprowadzono w placówkach oświatowych, szkolno – wychowawczych i kulturalnych. Ze względu na występującą sytuację epidemiczną zajęcia prowadzono również w formie on-line.

2. Konkursy i quizy ekologiczne.

a/ Konkurs „Ekologia, my i region w którym żyjemy”.

Przygotowano XXIX edycję wojewódzkiego konkursu dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Konkurs przeprowadzono w dwóch etapach.

W pierwszym etapie uczniowie wykonali prace w formie: posteru, filmu, albumu fotograficznego, prezentacji multimedialnej, reportażu, gry dydaktycznej na jeden z trzech tematów zaproponowanych przez Zespół:

- „Wycieczka do lasu, stanowi bogate źródło doznań, działa na wrażliwość i wzbogaca wiedzę – zaproponuj trasę ścieżki dydaktycznej na terenie Nadleśnictwa znajdującego się w Twojej najbliższej okolicy, z której chętnie będą korzystać turyści oraz lokalna społeczność”;
- „Zostań ambasadorem świeżego powietrza – zachęć rodzinę/znajomych do walki ze smogiem, aby podnieść świadomość lokalnego społeczeństwa. Podaj przykłady, jak w życiu codziennym możemy zmniejszyć emisję CO₂ w najbliższej okolicy”;
- „Piękno i różnorodność przyrody – wybierz park krajobrazowy województwa świętokrzyskiego, który wywołał na Tobie największe wrażenie i uzasadnij swój wybór”.

Po ocenie nadesłanych prac komisja konkursowa wyłoniła 15 szkół – finalistek. Drugi etap konkursu, w którym uczestniczyło 60 uczniów został przeprowadzony w formie on-line. Czterooosobowe reprezentacje szkół rozwiązywały testy, które miały na celu sprawdzenie posiadanych przez uczniów wiadomości. Uczestnicy zdobyli wiedzę na temat celów, zasad i form ochrony przyrody, problemów ochrony środowiska przyrodniczego oraz znaczenia funkcji lasów. W konkursie wzięło udział 602 uczniów z terenu całego województwa. Finalistom i ich opiekunom przekazano cenne nagrody ufundowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

b/ Konkurs plastyczny pn. „Drzewo w krajobrazie”

Zorganizowano konkurs plastyczny „Drzewo w krajobrazie”. Wzięło w nim udział 739 uczniów klas I – III szkół podstawowych z terenu województwa świętokrzyskiego. Zadaniem uczestników było wykonanie w dowolnej technice (farba, plastelina, kredki, ryż, bibuła, itp.) pracy plastycznej przedstawiającej drzewo lub drzewa występujące na terenach parków krajobrazowych województwa świętokrzyskiego i ich otulin. Konkurs przeprowadzono w formie on-line.

c/ Konkurs „Wierzba w krajobrazie Ponidzia”.

We współpracy z Buskim Samorządowym Centrum Kultury, zorganizowano IX edycję konkursu fotograficznego, w ramach XXIV Ogólnopolskiego Przeglądu Fotograficznego „Ponidzie 2020”.

Na zorganizowany przez naszą jednostkę konkurs fotograficzny, wpłynęło 69 prac 24 fotografów z całej Polski. Wyróżniono 3 autorów najpiękniejszych fotografii.

d/ Udział w organizacji konkursów

Współpracowano ze Strażą Miejską w Kielcach przy organizacji konkursów: „Środowisko ponad wszystko” i „Forum Zdrowia i Bezpieczeństwa”. Uczestniczono również w organizacji Techniczno-Ekologicznego Konkursu pn. „Budowanie przez kodowanie z Jedyneką”. Tematem konkursu, przeznaczonego dla sześciolatek z przedszkoli z terenu miasta Kielce, było zaprojektowanie i wykonanie dowolną techniką robota w formie przestrzennej z materiałów ekologicznych podlegających recyklingowi.

e/ Quizy.

W ramach utrwalenia wiedzy o parkach krajobrazowych zorganizowano 121 quizów o charakterze ekologicznym. Były one przeprowadzane podczas: prelekcji, zajęć warsztatowych oraz wycieczek.

3. Inne formy edukacji:

a/ Udział w imprezach plenerowych, akcjach ekologicznych, warsztatach.

- „Noc Biologów”

W 2020 roku, już po raz szósty, uczestniczyliśmy w organizacji „Nocy Biologów”. Impreza odbyła się na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach. Jak co roku, duże zainteresowanie wzbudziło stoisko naszej jednostki dotyczące realizowanego w latach 2014 – 2018 projektu Life+ pn. „Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu”. Dużą atrakcją stanowiła również możliwość spotkania się „oko w oko” z ptakami drapieżnymi oraz poznania dobroczynnego działania ziół i owoców leśnych.

Przybyli mogli poszerzyć wiedzę o przyrodzie oraz uczestniczyć w grach, konkursach i zajęciach praktycznych związanych z występowaniem gatunków inwazyjnych flory i fauny na terenie Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych. Stoiska przygotowane przez naszą jednostkę odwiedziło około 2.000 osób.

- „Świętokrzyska akcja KARMNIK – obrączkowanie ptaków zimą”

Kontynuowano akcję obrączkowania ptaków przylatujących do karmnika znajdującego się przy siedzibie parków krajobrazowych w Kielcach. Zadanie to wpisuje się w ogólnopolską akcję obrączkowania ptaków zimą – akcja „KARMNIK 2019/2020”. Polegała ona na chwytaniu ptaków w sieci ornitologiczne, rozstawiane w pobliżu miejsc regularnego dokarmiania, a następnie ich obrączkowaniu. Dzięki temu możliwe było określenie liczebności zimujących ptaków, poznanie ich pochodzenia i wpływu warunków atmosferycznych na kondycję zwierząt. Dane dotyczące ptaków zapisywano, a następnie przesyłano do Stacji Ornitologicznej Muzeum i Instytutu Zoologii Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku. W warsztatach, które odbyły się czterokrotnie, uczestniczyło 71 uczniów oraz przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu i Nadleśnictw: Kielce, Zagnańsk, Daleszyce, Ostrowiec Świętokrzyski i Włoszczowa.

- „Światowy Dzień Mokradeł”

Z okazji światowego dnia obszarów wodno-błotnych zorganizowano warsztaty edukacyjne. Celem przedsięwzięcia jest ochrona i zrównoważone użytkowanie mokradeł poprzez podejmowanie działań na szczeblu krajowym i lokalnym oraz współpracę międzynarodową. Po wysłuchaniu pogadanki połączonej z prezentacją

multimedialną pt. „Fauna i flora terenów podmokłych Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych”, najmłodszy miłośnicy przyrody, wykonywali opaski z wizerunkiem jednego z bohaterów spotkania, tj. łosia.

- Akcja „Sprzątanie Świata”

We współpracy ze Schroniskiem dla Nieletnich i członkami Polskiego Związku Wędkarskiego, zrzeszonymi w kole nr 8 w Gackach, uczestniczący w akcji sprzątania terenu ścieżki dydaktycznej „Bogucice – Grabowiec - Gacki”.

W trakcie prowadzonych prac porządkowych pracownicy Zespołu Parków zachęcali wychowanków schroniska do podejmowania działań w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, ich odpowiedniej segregacji, a także zaprzestania używania jednorazowych opakowań foliowych.

- Akcja „Sprzątanie Nidy”

W 2020 r. pracownicy naszej jednostki wspólnie z członkami buskiego oddziału PTTK przeprowadzili akcję sprzątania rzeki Nidy na odcinku od Chrobrza do Jurkowa. Uczestnicy, w liczbie 52 osób, płynęli kajakami i zbierali do worków odpady pozostawione przez ludzi biesiadujących nad brzegami rzeki. Podjęte działania przyczyniły się do ich usunięcia z koryta rzeki Nidy na odcinku 20 km.

b/ Organizacja praktyk dla studentów.

W 2020 roku zorganizowano w naszej jednostce praktyki zawodowe dla 7 studentów Uniwersytetu Jana Kochanowskiego oraz staż dla 2 osób.

W 2020 roku, pomimo panującej pandemii, z różnych form edukacji ekologicznej skorzystało blisko 8 tysięcy osób.

4. Działalność wydawnicza.

Na potrzeby prowadzonej edukacji ekologicznej oraz w celu popularyzacji i promocji regionu, Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych wznowił publikację pt.: „Świętokrzyskie i Nadnidziańskie Parki Krajobrazowe”, w nakładzie 2000 egzemplarzy, przy dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

Wydano również zeszyt edukacyjny pn. „Jelonek rogacz – królem wśród chrząszczy”, w nakładzie 7000 egzemplarzy, przy dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach,

W ramach działalności wydawniczej przygotowano także artykuły:

- „Wybrane storczyki muraw stepowych Ponidzia”, który ukazał się w Tygodniku Ponidzie;
- „Uwarunkowania rozwoju osadnictwa i kształtowanie się krajobrazu rolniczego na terenie Ponidzia, ze szczególnym uwzględnieniem Parków Krajobrazowych Ponidzia”, który został zamieszczony na stronie internetowej naszej jednostki.

5. Inne zadania.

W 2020 roku kontynuowano gromadzenie, uzupełnianie i udostępnianie zbioru danych dotyczących wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych oraz walorów krajobrazowych z terenu pięciu parków krajobrazowych województwa

świętokrzyskiego. W ramach zadania wprowadzono do systemu informacji przestrzennej jednostki dane dotyczące 194 obiektów.

III. Współdziałanie w zakresie ochrony przyrody z innymi jednostkami organizacyjnymi.

1. Współpraca z samorządami gminnymi i powiatowymi:

Przygotowano opinie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla gmin: Zagnańsk i Michałów.

2. Współpraca z placówkami naukowymi:

Współpracowano z Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie i Speleoklubem Świętokrzyskim przy organizacji 54 Sympozjum Speleologicznego w Krzyżanowicach Dolnych. W ramach zadania przygotowano abstrakt i prezentacje multimedialne na temat krasu w gipsach Niecki Soleckiej i jaskini z Jeziorkiem w Chotlu Czerwonym – Zagórze. W trakcie sympozjum pracownik jednostki wygłosił referat dotyczący walorów geologicznych Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Zapewniono również przewodnictwo dla około 30 uczestników konferencji podczas sesji terenowej.

IV. Realizacja projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Deltę Rzeki Nidy”.

W 2020 roku kontynuowano realizację projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja śródlądowej delty rzeki Nidy”:

- Zakupiono 54 nieruchomości gruntowe (łąki, pastwiska, nieużytki) w obrębie Umianowice, gmina Kije o łącznej powierzchni 23,12 ha, niezbędne do prowadzenia zabiegów ochrony czynnej w zakresie zachowania siedlisk i gatunków oraz poprawy warunków hydrologicznych delty, za łączną kwotę 312 820,00 zł. Podpisano 30 umów kupna w formie aktu notarialnego.
- Opracowano koncepcje renaturyzacji obszaru śródlądowej delty rzeki Nidy wraz ze szczegółowymi kosztorysami realizacji poszczególnych prac konserwacyjnych i budowlanych z zakresu melioracji i budownictwa wodnego.
- Podpisano porozumienie z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie w Krakowie w sprawie zasad współpracy przy realizacji zadania polegającego na przebudowie i konserwacji koryta Starej Nidy.
- Przygotowano postępowanie na wykonanie prac konserwacyjnych na cieku pn. Smuga Umianowicka wraz z konserwacją budowli.
- Opracowano koncepcję kształtowania stosunków wodnych w kompleksie leśnym Młodzawy. Przygotowano dokumentację przetargową na opracowanie pozwoleń wodno-prawnych i raportu oddziaływania na środowisko.
- Rozpoczęto działania mające na celu rozpoznanie i szczegółowe określenie warunków odtworzenia siedlisk łąkowych.
- Przeprowadzono szczegółową inwentaryzację samosiewów drzew i krzewów występujących na obszarze projektu celem ich usunięcia.
- Wykoszono zakupione w ramach projektu działki.

- Prowadzono systematyczne obserwacje ptaków na powierzchni określonej w projekcie oraz rozpoczęto badanie rozmieszczenia ich gniazd.
- Podpisano deklarację współpracy pomiędzy Miejskim Ogrodem Zoologicznym w Warszawie, Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe Nadleśnictwo Siewierz oraz Zespołem Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w zakresie reintrodukcji żółwia błotnego.
- Wykonano badania e-DNA żółwia błotnego na terenie siedliska w obrębie delty rzeki Nidy. Działanie było niezbędne do weryfikacji występowania tego gatunku na obszarze projektu.
- We współpracy z Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, założono hodowlę gatunków chronionych: małży słodkowodnych, ślimaków, gadów i płazów, niegdyś licznie występujących na terenie Delty. Dzięki specjalnie przygotowanym systemom akwarystycznym, zwierzęta te są rozmnażane, a następnie wsiedlane w uprzednio przygotowane miejsca.
- Rozpoczęto procedurę mającą na celu budowę 3 stawów będących miejscami rozrodu dla płazów, które zanikły głównie na skutek obniżenia poziomu wód.
- W ramach działania obejmującego zachowanie puli genowej rodzimych gatunków roślin, pobrano sztabry (zdrewniałe 2-3 oczkowe odcinki pędów drzew i krzewów, które będą użyte jako sadzonki) m. in. czeremchy, porzeczki czarnej i czerwonej, kaliny koralowej i trzmieliny. Zostaną one wykorzystane do uzupełniania i zagęszczania tzw. lasów łęgowych – cennego i rzadko występującego siedliska, które w formie szczątkowej występuje na terenie Delty. Prowadzono również prace pielęgnacyjne na plantacji nasiennej obejmującej gatunki murawowe, takie jak: sierpik różnolistny, dziewięciśń popłochoolistny, szyplin jedwabisty, dyptam jesionolistny, wisienka stepowa i len włośchaty.
- Monitoring przyrodniczy wpływu działań projektu prowadzony był w sposób ciągły przez ZŚiNPK, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz Uniwersytet Rolniczy w Krakowie.
- Dzięki współpracy z naukowcami z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie uruchomiono hydrologiczny model cyfrowy śródlądowej delty oraz wykonano modelowanie wariantowe pozwalające na przewidzenie wyników prac ziemnych. Na tej podstawie nakreślono ścieżkę realizacji działań hydrologicznych.

V. Inne zadania.

1. Lustracje terenowe.

Dokonano lustracji 32 form ochrony przyrody, w tym: rezerwatów przyrody, pomników przyrody, stanowiska dokumentacyjnego z terenu Jeleniowskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego. Uzyskane w terenie informacje posłużyły do aktualizacji kart ewidencyjnych tych form w zakresie: czytelności granic, ich zgodności z dokumentacją mapową, stanu zachowania przedmiotów ochrony, oznakowania, występujących zagrożeń i potrzeb dotyczących prowadzenia ochrony czynnej.

2. Budowa Ośrodka Edukacji Przyrodniczej ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego.

W I kwartale 2020 r. przeprowadzono postępowanie przetargowe na roboty budowlane. Najkorzystniejszą ofertę przedstawiła firma KOMPLEXBUD Sp. z o.o.

z Kielc i z tą firmą została zawarta w dniu 1 kwietnia 2020 r. umowa na kwotę 19 700 000 zł brutto.

W kwietniu ubiegłego roku po przeprowadzonym przez jednostkę postępowaniu przetargowym podpisano umowę na nadzór inwestorski ze Specjalistycznym Biurem Inwestycyjno-Inżynierskim PROSTA-PROJEKT w Piotrkowicach, gm. Chmielnik, na kwotę 232 470 zł brutto.

Zawarto również z ww. podmiotem prawnym umowę na nadzór nad dokumentacją projektową w kwocie 56 580 zł brutto.

Przekazanie planu budowy inwestycji nastąpiło w dniu 7 kwietnia 2020 r.

W roku ubiegłym wykonano roboty budowlane i konstrukcyjne stanu surowego otwartego w zakresie:

- dla budynku Ośrodka Edukacji Przyrodniczej: roboty rozbiórkowe, ziemne, fundamentowe, słupy, rdzenie, ściany zewnętrzne i wewnętrzne (murowane), belki, wieńce, płyty żelbetowe, stropy, schody, wewnętrzna kanalizacja podposadzkowa, przyłącza kanalizacji sanitarnej (75%), przyłącza wody hydrantowej (83%), przyłącza wody użytkowej (48%), zewnętrzna kanalizacja deszczowa (39%), rozpoczęto wykonywanie więźby dachowej i pokrycia;

- dla budynku zabytkowej stacji: dokonano rozbiórki i wyselekcjonowano elementy do wbudowania wraz z poddaniem ich zabiegom naprawczym i zabezpieczającym, roboty ziemne, fundamentowe, płyta przyziemia, wewnętrzna kanalizacja podposadzkowa, przyłącza kanalizacji sanitarnej;

- dla obiektów gospodarczych, inwentarskich, garażowych: roboty ziemne, fundamentowe, słupy, ściany zewnętrzne, belki, wieńce, płyty żelbetowe, schody, konstrukcja dachu, wewnętrzna kanalizacja podposadzkowa, przyłącza kanalizacji sanitarnej, zewnętrzna kanalizacja deszczowa (65%);

- woliera dla ptaków, altany, wiaty: roboty ziemne i fundamentowe.

W związku z prowadzonym nadzorem archeologicznym w trakcie realizacji robót ziemnych natrafiono na osadę wczesnośredniowieczną. Znaleźisko zabezpieczono zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ponadto zaktualizowano Studium Wykonalności Inwestycji oraz uzyskano pozytywną opinię instytucji zarządzającej projektem. Dokumenty te są niezbędne w II etapie konkursu, w ramach którego projekt jest realizowany.

3. Utrzymanie trwałości projektu LIFE13 NAT/PL/000038 pn. „Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu”.

W celu utrzymania trwałości projektu LIFE13 NAT/PL/000038 pn. Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu", w 2020 r. przeprowadzono remonty ogrodzenia terenów muraw kserotermicznych w miejscowościach: Wola Chroberska i Pińczów oraz wykonano nowe ogrodzenie powierzchni wypasowej w Stawianach.

Kontynuowano również wypas owiec i kóz na terenach objętych zrealizowanym projektem oraz monitorowano jego efekty i wpływ na jakość siedlisk przyrodniczych, takich jak: murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także świetliste dąbrowy.

Na terenie muraw kserotermicznych w Pińczowie przeprowadzono wykaszanie roślinności, wymianę pokrycia dachowego i więźby dachowej wiaty dla owiec oraz wykonano wiatę drewnianą dla koni. Sprawowano również całodzienną opiekę nad stadem 9 koników polskich, przebywających na tej powierzchni.

Dokonano wymiany pokryć dachowych na platformach widokowych wykonanych w ramach projektu w miejscowościach: Skowronno, Stawiany i Pińczów.

Ponadto uzupełniono populację gatunków priorytetowych obejmującą wisienkę stepową, len włochaty, ostnicę Jana i włosowatą oraz dyptam jesionolistny na plantacji nasiennej w Krzyżanowicach Średnich o dwa gatunki roślin: sierpik różnolistny i dziewięciślı popłocholistny.

4. Prowadzenie działań dotyczących kontynuacji funkcjonowania kolejki wąskotorowej w Jędrzejowie.

W celu zapewnienia działalności zabytkowej kolejki wąskotorowej, której początek sięga 1915 roku - Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspólnie z Powiatami Jędrzejowskim i Pińczowskim oraz Gminami: Imielno, Jędrzejów, Kije i Pińczów podpisał w dniu 8 czerwca 2020 roku list intencyjny w sprawie realizacji zadania pn. „REWITALIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE KOLEJKI WĄSKOTOROWEJ PONIDZIE”.

W imieniu Województwa Świętokrzyskiego zadanie realizuje Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach.

We wrześniu 2020 r. podpisano umowy o współfinansowaniu kolejki wąskotorowej - 60% kosztów związanych z funkcjonowaniem kolejki ponosi Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, a 40% pozostałe samorządy powiatowe i gminne (gminy Jędrzejów i Pińczów po 14%, powiat jędrzejowski i pińczowski po 4,5%, gminy Imielno i Kije po 1,5%).

Do realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem kolejki wąskotorowej utworzono w Zespole Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych Sekcję ds. Kolejki Wąskotorowej.

W ramach prac realizowanych przez sekcję wykonano monitoring stanu początkowego, przeprowadzono inwentaryzację taboru, adaptację biura na potrzeby projektu, rozpoczęto procedurę zmiany sposobu użytkowania budynku wystawowego na wystawowo-biurowy, zakupiono część niezbędnego wyposażenia oraz sprzęt komputerowy.

Zakupiono część maszyn, urządzeń i narzędzi niezbędnych do dokonywania napraw, utrzymania taboru oraz szlaku kolejowego między innymi: pilarkę, kosę, okrzesywarkę spalinową, myjkę ciśnieniową, zestaw narzędzi elektrotechnicznych, opryskiwacz, zestaw kluczy torowych, toromierz, wiertarkę do torów z osprzętem, podbijak torowy, piłę do cięcia szyn.

Wyremontowano pokrycie dachowe hali niezbędnej do prowadzenia napraw lokomotyw i wagonów.

Złożono wniosek do Prezesa Rady Ministrów pod nazwą: Rewitalizacja zabytkowej kolejki wąskotorowej „Ponidzie” jako odbudowa potencjału turystycznego, kulturowego i gospodarczego powiatów jędrzejowskiego i pińczowskiego w ramach Krajowego Planu Odbudowy.

Współpracowano z lokalnymi stowarzyszeniami: Stowarzyszeniem Sympatyków Zabytkowej Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej oraz Stowarzyszeniem Krajobrazy w zakresie przywrócenia ruchu turystycznego oraz promocji walorów przyrodniczych i historycznych Ponidzia.

Zadania przewidziane w planie pracy Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych na 2020 rok zostały w całości wykonane.

Kielce, styczeń 2021 r.